

*Ahol Liliomé teli álmatag
alusszik*

Merengő séta Helfgott bácsi fényirdájától Motto Frosoig, a gépemberig, akinek a masinériája örökre fuccsot mondott

A liget felé kifeszítette rojlos, szürke sátrát a tél. Valamelyik Hermína-uti kocsmában pihenő kocsisok, soffőrök még mindig a Maricát éneklik, de itt megdermedt az élet és a Barokaldi törött ablakai kíváncsian bámulják a felhőket. Valószínűleg haragszanak rájuk, mert elülték rajongó lovagjaikat, azokat a könnyen öllözött, gondatlan ifju urakat, akik közül némelyik kilencvenszer is végigmulatatta a havi műsort. Azért kilencvenszer, mert naponta csak három előadást tartottak. És mert nem került így kívülől semmibe. Most alszik az öreg cirkusz, a léghinta, a ringispil, vagy ahogy cifra pántlikás, pufók kis családleányok szokták mondani: a „sergő”.

A plasztikon nyitva még szombat délután, kedélyesen borozik előtte Göre Gábor uram a Durbintás sógorral. Épp oly lengén vannak felöltözve, mint nyáron voltak, de a hajlongó tündér eltűnt mellőlük, most végre ő is penzióba vonult. Szegényre ráfér kis pihenés, jövőre ugyanis előlről kezdheti lepolgáriasodott katonák és szabadnapos kis pesztonkák őszinte bámulatára. Szegény, szegény tündérek, hinták, forgó arany-batárok, hogy várják, milyen rongyosan a tavaszt, mikor a verkli rázendít a gimbelem-gombolomra és rizsporos bohócon, kövér bilincszaggatónőn, kiöltöztetett csoda-kutyán át rányítja szemét az öröm ezer és ezer szürke vasárnapos kis emberkére.

A fényképész

bódéjáról sötéten mered rám a cédula: zárval és lejjebb reszkető, ügyetlen betűkkel odavetve: haláleset miatt! Az üvegláblák alól pedig hetyke pózba merevedett urak, hölgyek, félrecsapott sapkájú bakák, sarzsik egész őrmesterig féláron megörökítve nézik a dülledező, zöldre mázolt bódé ajtaját, amelyen már örökre kitotyogott a jámborképű, öreg Helfgott bácsi, aki látta még a béke

Kedves vursliliját és akiről olyan szépen énekelt a „Régi jó Budapest”-ben Somogyi Nusi. Öreg asszony fogad, éppen törli a leakasztott cégtáblát.

— Meghalt szegény Samu — mondja szomorúan — elhagyta az életet, amelyre olyan sokat panaszkodott az utóbbi időben. Nem ment az üzlet, sok volt a házbér, kevés a modell. Ja, a modell — ismétli ok nélkül, mégegyszer, látszik, tetszik neki ez az idegenhangzása szó.

— Maradt valami utána?

Az öregasszony maliciózan néz rám.

— Igen. Ez a lyukas tetejű bódé, meg egy csomó adósság. Mondta mindig a Samu: nincs már az embereknek szívük, nem érdemes dolgozni se'. Egy árva vas se maradt utána, pedig van itt a kamrában vagy tizezer lemez, lefényképezte ő fél Budapestet. Mit ért vele? — kérdi gunyosan önmagától — itt a tél, naponta ha van két felvételünk. Igaz, néha vasárnap kijön pár háztartásbeli, akik nem mennek máshoz, mint az öreg Helfgott-hoz. Ezekből csak eltengődünk tavaszig.

A ligeti starok tanyáján

És közben surolja tovább a cégtáblát, amelyről jövőre lekerül annak az egyszerű, kedves bácsinak a neve, aki a boldog mult egy darabját jelentette.

Helfgott bácsi elárvult bódéjának szomszédságában van a „Sportpalota”, ennek tulajdonosa is a felemelt hér mia't panaszkodik. Télen is próbált vasárnaponként előadást tartani, de nem ment. Nála működik a csodapók és a lánctörőnő, de a mult előadást nem tudta megtartani, mért a számokat elcsalta a szomszéd pavillon direktora. Akár a bent színházakban. Felkerestük hát a starokat, akikért itt is harok folynak és intrikák.

Az Andrassy-uli kávéház tele van artistákkal, kártyázó férfakkal, sápadt, gyűrődött

nőkkel, itt találkozunk a lefejezett emberrel is. Alsózt játszik éppen és hangosan megjegyzi:

— Barátom, én nem veszem el olyan könnyen a fejemet. Kontra abszolút.

Igazsá lehet. Kérdésemre, hogy mit csinál télen, elmosolvodik:

— Alsózom. Ez is csak valami, nem?

És megverni a kontra valamit. Ahogy nézi az ember, nem is hinné róla, hogy nyáron naponta átlag huszszor lefejezik. A kibicét bemutatja:

— L...i J...n, bohóc, volt főhadnagy. Az apja magasálású vidéki rendőrtisztviselő.

— Bizony uram, — mondja az ex-főhadnagy bohóc, aki tényleg jó család létevédt gyermeke, — tudjuk, nem csináltunk karriert és nemet se szerzünk, de azért szeretjük a mesterségünket és tavasszal beállunk a régi posztra.

Barátja *Tomy* téved be, szintén bohóc, most énekes füzetekkel kereskedik. Később oda ül egy válás fickó, nyáron hintáslegény, most perecet árul. Ó, Liliom... Fáradtan, rosszkedvűen beszélnek a pénztelenségről, a rossz kilátásokról. Nagyon összetört, nagyon komoly emberek ezek a bohócok így télen.

A tanagrás ember.

névére ki nem emlékszik? A boldog béke emléke ő, akinél látható volt az óriáskívó, amelyik fejétől a farkáig 10 méter, farkától a feiéig szintén 10 méter, összesen 20 méter és a tengeri farkas, amely hol a víz alatt, hol a víz fölött van és „jelenleg” mindig a víz alatt tartózkodott. Most fa és szénüzete van a Dembinszki-utcában.

— Boldog idők voltak azok, — sóhajt fel némi bánatok felhőjével a hangjában, — de a jövő után is kell nézni az embernek. Nincs már kinn az embereknek, de a kiállítóknak se a régi kedvük, sok a gond, meg a vesződség.

Komoly nvárspolgár ma már a régi tréfás tanagrás ember. Nem messze hallik tőle Go'dstein ur, az egyetlen direktor a vurstliból, aki télen is tartja a személyzetét, tudniillik ő

A bolhacirkusz.

igazgatója. Éppen ebédelteti a társulatát.

— Pipikém, — gúnyögi gvöngéden a kézfeje fölé, de én semmit se látok. Nagyjából vesz elő és vékony cernaszálra költve, egész farka hemzsegő szörnvetegét mutat.

— Ez a Pipi, — magyarázza féltő becézéssel, — jövőre ő lesz a társulat primadonnája, táncol, tornászik, kocsit huz a Pipi. A tava'vi primadonna meghalt, azért kellett a téli turnémat megszakitani.

És megcsuklik a hangja, elérzékenyül a jó öreg ember, kezén az egész társulattal. Egy direktor végre, aki jól megfér a társulatával és nem panaszkodik, hogy a tagok kiszívják a vérit.

— Sok baj van velük, — meséli, — míg egyet bedresszírozok, de jövő hónapra kész leszek és elviszem őket Bécsbe bemutatni.

Szeretettel beszél róluk, ellágyultan. Ez az ember büszkébb az ő görjeire, mint mr. Haskell volt, aki pedig a boldog Amerikában toborozza őket és nem a szürke, fénytelen Nefe-eits-utcában, ahol a bolha-görlokben igen nagy a válaszlék.

— A jobb számok —

— mondja az Artista Egyesület egyik vezetője, — külföldön vannak vagy vidéken. Itt van Boby, a kradnyelő, négyen összeálltak, a fakir meg még két akrobata, vittek harmonikát is és mig az egyik előadást tart, a másik három adja a schramml zenét. A legtöbb szegényebb sorsu artistának azonban — és a ligeti artisták többnyire ezek közé tartoznak, — elképzelhetetlenül reménytelen a he'vzete télen. A rossz nyári szezonban nem tudták összehozni, amivel a téli szűkös keresetet kipótolhatták volna és ma már a vidék se „jó talaj”. Példa erre az a botrány, ami legutóbb Salsgótariában történt, ahol a kirándult artistákat nem fizette ki a szerződötő vendéglős. A főváros, amely tava'v hosszabbította meg a bérletet öt évre, kikötötte a kötelező renoválást és ez a tulajdonosok nyakába a magasbérrel sulvosbitva, annyi terhet ró, hogy nagyon szomorú szezonnak néznek elébe.

Motto Froso

a gépember, az idegnélküli csoda lakása utolsó stációm. Kopott, sárga ház, a fővason hiányosan öltözött emberek hancuroznak, ők nem veszik tudomásul, hogy januárt mutat a nap-tár. A fal tele firkálvá, némelyik idézet illusztrálva is pókhasu emberekkel és zsiráfnyakú hölgyekkel. Zárva az ajtó. A szomszédja meséli:

— Meghalt az öreg Bécsben. Sokszor panaszkodott, hogy fáradt, nehezen megy már a verseny a fiatalokkal, akik utánozni próbálják. 60 éves volt, hát beadta ő is a kulcsot.

Szárazon, bántó közömbösséggel mondja ezt, de nekem gvöngé fájás sétált végig a mellemen. Isten veled! Motto Froso, kedves, merev gépember, öreg ismerős, aki kidőltél munka közben és már örökre ebben a szokott, megbámolt merevségben maradsz. Hősiesen és megnöve, mint az őrtálló pompeii katonát, akit vigvázó pózban ástak ki a romok közül. Tavasszal ujra kinyitnak majd a bedresszkázott tarka bódék és a liget ujra megtelik jókedvű emberekkel. Minden szép lesz, minden a régi lesz, csak ők ketten fognak hiányozni: Helfgott bácsi, a jókedvű, derűs „fényvadász” és Motto Froso, a gépember, akinek 60 évi munka után fucosot mondott a génezete.

Abonyi Gyula

